

Til By-, Land- og Kirkeministeriet

Ribe den 18. august 2025

Provstiudvalget i Ribe Domprovstis høringssvar til lovforslag om forenkling og større bæredygtighed i menighedsrådsarbejdet.

Provstiudvalget i Ribe Domprovsti vil indledningsvist udtrykke glæde over, at lovforslaget om forenkling og større bæredygtighed i menighedsrådsarbejdet forholder sig til undersøgelser om arbejdsmiljøet i folkekirken og, at mange menighedsrådsmedlemmer har ønsket en forenkling af menighedsrådsarbejdet.

Dette sagt, så er det dog vores klare holdning, at lovforslaget er for vidtgående og reelt er et opgør med menighedsrådenes suverænitet og derved folkekirkens forankring i de enkelte sogne.

Til lovforslaget har vi følgende bemærkninger:

Personaleansvarlig. Problematisk med obligatoriske kurser.

Vi tilslutter os forslaget om at ændre kontaktpersonens titel til personaleansvarlig. Vi tilslutter os også, at den personaleansvarlige skal tilbydes at gennemgå en uddannelse som forudsætning for at bestride dette hverv. Vi vil dog gøre opmærksom på forslagets brud på dansk demokratisk tradition ved, at folkevalgte skal på obligatoriske kurser for at kunne varetage de opgaver, de er valgt til. Endvidere er det uklart, hvilke konsekvenser, det måtte have, hvis et menighedsrådsmedlem ikke følger et obligatorisk kursus.

Mulighed for eksklusion og menighedsrådsmedlem

Vi tilslutter os muligheden for at ekskludere et menighedsrådsmedlem, hvor der er tale om, at menighedsrådsmedlemmets ageren vedvarende og voldsomt belaster

arbejdsmiljøet. Det skal dog kun ske helt undtagelsesvist og have sin endelige forankring hos biskoppen, der har det overordnede tilsyn med kirkens liv.

Reduktion af menighedsrådenes medlemmer får negative konsekvenser for folkekirkens folkelige forankring

Vi er klar over, at det nogle steder i landet kan være vanskeligt at stille fuldt menighedsråd. Vi mener dog, at menighedsråd kan blive for små, hvor opgaverne er mange og store, og vi mener ikke at de uden videre kan erstattes af frivillige kræfter ad hoc. Der er principiel forskel på folkevalgte, der har mandat og kan holdes ansvarlige og er forpligtet på kontinuitet på den ene side og på den anden side frivillige, der ikke tilsvarende kan holdes ansvarlige. Folkekirkens midler og beslutninger bør forvaltes af folkevalgte. Det skal her tilføjes, at menighedsråd er en offentlig myndighed, der reguleres af lovgivning og ikke af vedtægter, som i andre frivillige foreninger.

De valgte menighedsrådsmedlemmer har relationer til andre sammenhænge i lokalområdet. Det kan være skolen, idrætsforeningen eller erhvervslivet. Menighedsrådsmedlemmerne medvirker dermed til, at kirken har bred forankring i lokalområdet. Denne forankring bliver mindre, når antallet af medlemmer reduceres. Dette vil på sigt risikere at skade folkekirkens lokale forankring.

I flere menighedsråd i landområderne vil resultatet af lovforslaget tilmed være, at et menighedsråd med færre antal medlemmer skal stå for mere end, det kan magte. Lovforslaget betyder derfor ikke kun en forenkling af menighedsrådsarbejdet. Det betyder også, at færre medlemmer får mere at lave.

Alene Ribe Domprovsti vil der således være 3 menighedsråd på 5-6 medlemmer, der skal varetage driften af to middelalderkirke med dertil hørende kirkegårde. 1 menighedsråd på 5-6 medlemmer skal varetage driften af 3 middelalderkirker med tilhørende kirkegårde. Driften af Ribe Domkirke skal også varetages af et menighedsråd på 5-6 medlemmer. Domkirken er stiftets kirke med et omfattende kirkeligt arbejde. Menighedsrådene bliver således flere steder i provstiet for små og muligheden for, at de kan udføre deres opgaver, bliver kritisk.

Vi foreslår derfor, at antallet af menighedsrådsmedlemmer fastholdes på samme niveau som hidtil. Dette vil sikre, at der er medlemmer nok til at varetage menighedsrådsarbejdet, og det vil sikre den brede forankring i lokalområdet, som er forudsætningen for folkekirkens liv og vækst.

Problematiske at konstituere sig efter minimumsmodel

I lovforslaget er det muligt at konstituere sig efter en minimumsmodel, som reducerer de forskellige tillidshverv i menighedsrådene. Vi mener, at det øger risikoen for, at for stor del af menighedsrådet kommer til at ligge hos et eller to medlemmer. Dette øger risikoen for, at menighedsrådet ikke er funktionsdueligt, hvis formanden f.eks. får forfald. Endvidere er det uforståeligt for os, at funktionen som kirkeværge udgår i minimumsmodellen. Kirkeværgefunktionen er en af de ældste funktioner i kirken. Den sikrer, at der er nogen, der har særligt ansvar for kirkebygningen og kirkegården.

Vi foreslår derfor, at det bliver obligatorisk, at der skal være samme antal tillidshverv som hidtil.

Alle præster/ provster er fødte medlemmer af menighedsråd og skal stadig være det

Vi har forståelse for at det for nogle præster kan blive uoverskueligt at sidde i flere menighedsråd bl.a. hvor præsterne f.eks. er ansat i små kvoter eller i storpastorater. Denne forpligtelse må begrænses, hvad lovforslaget også ønsker. Men dette skal ske gennem muligheden for distriktsdeling udarbejdelse af regulativer for præsternes arbejdsområde.

Da sognepræsten i luthersk forstand er kaldet af menigheden og som sådan også er født medlem af menighedsrådet, mener vi, at udgangspunktet må være, at præster bør deltage i menighedsrådsarbejdet, hvor det på nogen måde er muligt. Hvis forpligtelsen kommer til at hvile på få eller måske kun en enkelt præst i rådet bliver denne "repræsentant" for præsterne, ligesom at der sidder en repræsentant for de øvrige medarbejdere. Men modsat medarbejderrepræsentanter er præster ansat og forpligtet på særlig vis. Enhver præsts fødte medlemskab af et menighedsråd er med til at

fastholde såvel præst som menighedsråd på et forpligtende og godt samvirke mellem teologens og lægmandens aspekter på sognets kirkelige arbejde.

Endvidere har præster forskellige teologisk observans, som repræsenterer de menigheder, de er kaldede til. Dette perspektiv mangler, hvis kun “primærpræsten”, skal sidde med. Dette risikerer at skabe konflikt både i menighederne og præsterne imellem.

Da provster også er præster, gælder det også her, at provsterne er fødte medlemmer af et menighedsråd. Derfor bør provsterne af samme ovennævnte grunde som udgangspunkt deltage i menighedsrådsarbejdet, hvor det er muligt ved de kirker, hvor de er kaldede som sognepræster.

Det skal være frivilligt for menighedsrådene at beslutte om driften af præsteboligerne skal flyttes over i provstierne

Vi foreslår modsat lovforslaget, at drift af præsteboliger som udgangspunkt fastholdes i menighedsrådets regi, hvor det ønskes og omvendt overdrages til provstiet, hvor det ønskes. En sådan frivillighed findes i den nuværende lovgivning, og giver dermed mulighed for forenkling i menighedsrådets arbejde, hvis det ønskes. Frivilligheden vil respektere menighedsrådenes ret til selvbestemmelse.

Vi foreslår, at en overdragelse til provstiudvalget besluttet på første budgetråd efter menighedsrådsvalget. Overdragelsen sker for en funktions periode ad gangen. Det må ikke være sådan, at når overdragelsen er blevet besluttet en gang, er den sket en gang for alle.

Vi foreslår, at det præciseres, at en tjenestebolig forsat ligger i samme pastorat, hvor præsten har tjeneste. Et provstiudvalg må således ikke beslutte at flytte tjenesteboligen væk fra pastoratet. Dette er uklart i lovforslaget.

Lovforslaget omtaler risikoen for et misforhold mellem menighedsråd og præst som grund til at flytte vedligehold af boliger fra alle menighedsråd. Her mener vi, at der

også kan opstå konflikter og misforhold, hvor præsten oplever, at dennes direkte leder (provsten) sidder med delansvar for præstens bolig.

Det skal være frivilligt for menighedsrådene at beslutte om kirkens jorde skal driftes af provstiet

Vi foreslår, at drift af kirkens jorde fastholdes i menighedsrådets regi, hvor det ønskes og omvendt overdrages til provstiet, hvor det ønskes. Også her findes der mulighed for dette i den nuværende lovgivning.

Vi ønsker ikke, at driften af kirkens jorde tvangsmæssigt skal overtages af provstiet. Ejendomsretten ligger hos menighedsrådet og derfor er det menighedsrådet, der har initiativretten, hvis provstiet skal overtage dispositionsretten.

Ved at fastholde, at driften af kirkens jorde ligger hos menighedsrådet, - medmindre, andet besluttet - sikrer man også det lokale engagement i den grønne omstilling. Der er allerede mange menighedsråd, der har engageret sig i forskellige projekter, der lokalt gør den grønne omstilling til en folkesag. Der er en risiko for, at dette engagement mistes, hvis driften tvangsmæssigt skal overdrages til provstiet. Risikoen er større fremmedgørelse overfor den grønne omstilling.

I forhold til driftens af tjenesteboliger og kirkernes jorde er det i denne sammenhæng vigtigt at fastslå, at der findes forskellige legitime motivationer til at lade sig vælge ind i et menighedsråd. Menighedsrådsmedlemmer, der gerne vil og mener sig kompetente til at bidrage til det lokale kirkeliv ved vedligehold af bygninger og drift af kirkens jorde, har lige så legitim motivation som medlemmer, der nærer ønske om at sidde i menighedsrådets gudstjenesteudvalg eller kulturudvalg. Dette var i øvrigt en I.C. Christensens afgørende tanker, der loven om menighedsråd blev indført.

Kirkegårdene

Vi forstår, at det kan være en forenkling at fjerne en række godkendelseskrav for ændringer af kirkegårdenes indretning. Ikke desto mindre er kravene en mulighed for, at ændringerne altid sker i samarbejde med provsti og stiftsøvrighed. Denne samtale

sikrer, at menighedsrådet ikke står alene, når der skal træffes beslutninger om kirkegårdenes indretning. Ved at indretningen af kirkegården sker i samtale med andre myndigheder sikres der tilmed en kontinuitet, der varer længere en menighedsrådets funktionsperiode.

Lovforslaget indeholder ganske vist et forslag om, der obligatorisk skal indhentes udtalelse fra kirkegårdskonsulent ved ændringer af kirkegårdene. Til gengæld er menighedsrådene ikke forpligtede på at følge kirkegårdskonsulentens udtalelse. Udtalelsen er kun vejledende.

Vi foreslår derfor, at menighedsrådenes arbejde med kirkegårdene skal følge samme lovgivning som hidtil.

På vegne af provstiudvalget i Ribe Domprovsti

Morten Fester Thaysen, domprovsti